

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Deželni zbor Štajerski.

Pretečeni teden začel je deželni zbor štajerski zopet zborovati. Naših osem deželnih poslancev: dr. Dominkuš, Herman, dr. Radaj, Fluber, dr. Šuc, Kukovec, prof. Žolgar, Šnidaršič, podalo se je v Gradec. Stari, uže precej oglušeni glavar Moric plem. Kaiserfeld-Blagotinšek je zborovanje odprl. Pri tej priliki je vlada predložila velevažno vprašanje, ali in kako bi se naj sedanja dvojna uprava, cesarske zraven deželskih gosposk in uradov, dala preinačiti, da bode poslovanje urneje in uspešneje teklo, pri manjših stroških; ali bi se ne dali sedanji okrajni zastopi preurediti tako, da bi okrajni glavar dobil predsedništvo in skrb za izvrševanje sklepov? Vprašanje ovo je važno. Da ljudstvo s sedanjimi okrajnimi zastopi ni zadovoljno, to je znana reč. Tudi to je resnično, da srenjam in županom preveč takšnih poslov nalagajo, katerim niso in ne morejo biti kos. Drugo vprašanje vladino pa zadeva preuredbo domovinske postave. Tudi potrebna reč, kajti srenje morajo preveč plačevati za ljudmi na tujem in na stare dni jih dobijo še domov na popolno oskrbovanje, čeravno srenji niso bili nikoli na korist.

Deželni odbor je predložil poročilo o svojem delovanji, mnogo drugih poročil, nasvetov, prošenj, in pa proračun deželski za leto 1882. Iz tega računa je razvidno, da bodo potroški zopet večji. Brez tega tedaj ne more biti. Vsako leto več potroškov. Drugače bi ljudje pozabili, da so liberalce izvolili v zastopnike. Pred 20 letmi je dosta bilo okolo 250.000 gl., drugo leto pa nam nalagajo 4,290.898 gl. Čeravno bodemo plačevali deželne priklade 30% pri direktnem davku in akoravno ima deželna blagajnica lastnih dohodkov 2,236.559 gl., vendar še bo manjkalo 242.000 goldinarjev. Liberalni odborniki bili so v zadregi, kako ta primanjkljaj pokriti; nekateri so nasvetovali, naj se učiteljem plača skrči, to pa drugim ni šlo v glavo; naposled so se poprijeli lani sklenjenega sredstva: ovi primanjkljaj se naj na-

vrže na indirektni davek, na užitnino od mesa, vina, mošta, pive, žganjice. Tedaj potroške in davke množiti, to umejo liberalci, izdatke krčiti, bremena olajšavati, tega pa ne dajo niti čuti ne.

Vsak predlog, nasvet itd. se izroči od večine deželnega zbora posebnim odbornikom, v to svrhu izvoljenim v pretresovanje. Ti vso reč med seboj presodijo in potem zboru poročajo, kako in kaj! Zato je velevažno, kdo da je v odbore izvoljen. Najvažnejši je finančni odbor 12 udov, ki dobijo deželsko mošnjo v roke, potem kulturni odbor, ki obravnava gospodarska vprašanja, in šolski odbor, ki se peča s šolskimi rečmi. Ker deželske doklade plačuje vsa dežela, vse prebivalstvo, liberalci in konservativci, Nemci in Slovenci, pričakovalo bi se, da je vsaka stranka, vsak narod primeroma v teh odborih zastopan. Zmožnih mož je sedaj povsod na razpolago. Toda nemški liberalci ne sodijo tako in so za-se v finančnem odboru pridržali 10 odbornikov, v kulturnem 6 in v šolskem tudi 6. Konservativni Nemci so potem 2 svoja izvolili v finančni odbor, v kulturni in šolski pa povsod 1. Tako so Slovenci popolnem izvrženi in zavrženi. Okolo pol milijona ljudij slovenskih je izključenih iz vseh treh najvažnejših odborov. Slovenci imamo plačevati, kar nam nemška liberalno-konservativna stranka v Gradci sklene, v drugem pa tiho djati. Taka brezobzirnost žali slovenske poslance, pa tudi ves slovensk narod, ki jih je v Gradec poslal. Sicer pa prav, s takšnim postopanjem Nemci sami prouzročujejo narodno borbo in prepir, ter so sami krivi, da Slovenci čedalje manje marajo za Gradec. Gospodom še utegne žal biti, da nas Slovence ondi vselej z loparjem v roki pozdravljajo.

Gospodarske stvari.

Ljutomerska dirka in razstava goveje živine.

Pretekli teden smo imeli trojno odlikovanje, dvojno kobil in eno goveje živine. Kar zadeva

premiranje kobil za pleme, moremo biti letos popolnoma zadovoljni, kajti smo videli res lepe konje, se ve, da je komisija zapazila tudi dosta napak pri tistih. O tem pa naj še več prihodnjič povem. Zanimivejše za nas so naše dirke s kobilami ljutomerskega plemena, ki so se vršile na Cvenskem pašniku na male meše den in sicer takrat popolnoma po pravilih pravega „športa“. Dirkarji so se vozili na kolah z dvema potačema; tako tudi bode za naprej, ker dirkarsko društvo ima sedaj dvojne takšna kola za rabo in vaje. Začetek pri dirki je napravil nam vže znani Orlov dirkač konj Krolik, ki je zdaj prek 16 let star, pa še jako čvrst in krepek, kakor pravi Rus. Taisti je pretekkel dvakrat 520 sežnjev dolgo cesto (1040 sež.) v 4 min. 16 sek.; toraj bi napravil celo cesto v 8 min. 32 sek. — Marsikteri gospodar se je letos spomladi ne zelo hvalno izjavil zastran tega žrebca, kedar so ga nam poslali gospodje iz Gradca v Ljutomer; zdaj se je mogel prepričati, kaj Krolik premore in kakšnih žrebet od njega smemo pričakovati. Nekateri gospodje so vže zdaj pitali za kobile, ktere so od Krolika breje; hočejo namreč pokupiti vsa žrebeta od njega. Tu pa bi nasvetoval tistim posestnikom, naj žrebce od Krolika prodajo žrebic pa ne! Tote morajo ostati za zarod v našem okraji. Naši konji imajo elegantno obliko, so zlahtnega plemena, ako se k temu pridruži krv od trdnih konj, upamo po takem doseči vseh lastnosti, ki jih zahtevamo od dobrega konja.

Dirkarjev se je vdeležilo 16; izmed tistih je dovršilo cesto 2080 sežnjev 14; dva sta med dirko odstopila; najprva kobila je dovršila svoj tek v 9 min. 10 sek., najzadnja v 11 min. 6 sek. — Premije so dobili: 1) A. Ferenc iz Stare vesi, dovršil je v 9 min. 10 s. 2) Mat. Kranjc iz Obrežja 9 m. 35 s. 3) Jak. Misleta iz Hrastja 9 m. 55 s. 4) Jak. Nemeč iz Šalincec 9 m. 59 s. 5) Mark. Bežan iz Babinec 10 min. 5 s. 6) A. Kegel iz Stare vesi 10 m. 12 s. 7) Ant. Prelog iz Vučjevesi 10 m. 14 s. 8) Mark. Belec iz Kristanec 10 m. 15 s. 9) Mih. Štuhec iz Logarovec 10 m. 35 s. 10) Fr. Kosi iz Ključarovec 10 m. 45 s. — Ker pa je veliko od tega odvisno, kako vozar konja vodi in kako spretno ž njim zna ravnati, dobili so za to sledeči posebna darila: Bežan Marko iz Babinec, A. Ferenc iz Starevesi, Ant. Rajh iz Hrastja in Ant. Kegel iz Starevesi. Na zadnjič še moram dostaviti, da, ako se bodo naši dirkarji vežbali, bodo mogli tudi konkurirati ali tekrovati z dirkarji v Gradci, na Beči in v Linci; in čem hitreje to dosežejo, tem dražejši bodo postali konji ljutomerskega plemena.

Po mali meši dne 9. t. m. smo imeli razstavo in premiranje goveje živine. Tu pač moramo pripoznati resnico, ktero je izvrsten gospodar izjavil rekoč: „Kjer napreduje konjerejstvo, zaostaja goveja živina, oboje ne more enako napredovati“. — In glejmo kmalu bi rekkel, da je imel ta gospod prav; naša letošnja

razstava goveje živine nam je to dokazala. Našli smo le tiste vže nam vsem znane živinorejce in gospodarje, ki razumno izrejujejo svojo govejo živino, ki služijo za izgled drugim. Pa kaj to vse pomaga, ako vsi drugi, ki bi imeli se nekaj učiti od svojih sosedov, ne storijo nič, ne vidijo nič, in zanemarjajo svojo živino, kakor prvlje in nimajo niti dobre volje, da bi kaj storili.

Razpostavljenih je bilo: a) bikov 5, b) bikičev enoletnih 7, c) krav 49, d) dve in triletnih telic 45, e) enoletnih telic 26, vseh vkup 132 živinčet. — Odlikovano je bilo: a) biki 3, b) bikiča 2, c) krav 7, d) dve in triletnih telic 8, e) enoletnih telic 8. Za bike so dobili premije: 1. Iv. Grosskopf, 2. M. Budja, 3. M. Škerlec; — za bikiče: 1. J. Zmazek, 2. M. Gaberc; — za krave: 1. J. Ostre, 2. M. Županec, 3. J. Alešič, 4. M. Špun, 5. M. Novak, 6. Tom. Špun, 7. P. Herbet; — za dve- in triletne telice: 1. M. Špun, 2. A. Kranjc, 3. J. Prelog, 4. A. Junež, 5. Mirica, 6. F. Fifuja, 7. J. Topolovec, 8. P. Žižek; — za enoletne telice: 1. J. Strasser, 2. M. Filipič, 3. J. Slavinec, 4. J. Pušenjak, 5. M. Pukšič, 6. M. Novak, 7. P. Špun, 8. M. Juranovič.

Kot pridni strežniki so bili odlikovani: Iv. Županec iz Benkovec, Iv. Škroban iz Ljutomera in Liza Špun iz Krapja.

Tukaj moram še nekaj pristaviti, da bi stvar, o kateri sem više spregovoril, bolje razjasnil. Pri omenjeni razstavi je bil oddelek bikov za pleme najslabše zastopan. Videli smo bike, ki so dobri za mesarja, ne pa za pleme. Kaj je temu vzrok? Napačno postopanje nekaterih gospodarjev, ki namreč tele, če je lepo, prodajo mesarju, ker zanj dobijo eden ali dva goldinarja več, slabejše pa si navadno podrže za pleme. Ne smemo se potlej čuditi, če vidimo domačo ploho tako izdelano. Vzame li pameten gospodar za setev najslabejše seme? In ako to, zamore li pričakovati dobre žetve! To je greh zoper naravo, in takšen gospodar sam sebe ž njim kaznuje. Ravno tako greši ta, kdor zahteva od teleta uže tele. Oziraje se na to, da napredek glede vzreje goveje živine ni znaten, izrekla je razstavna komisija svojo misel, da se imajo razstave za govejo živino ustaviti, in bodo od zdaj prišle samo le v večletnih obrokih na vrsto. Za to pa bodo delili podpore tistim gospodarjem, ki držijo bike za pleme.

Garje pri ovcah.

Druga kožna bolezen, ktera se tudi pri ovcah nahaja, ki pa ne, kakor poprejšnja, iz notranjih, ampak iz zvonanjih uzrokov nastaja, in tudi med po postavi zavarovane boleznih šteje, so „garje“, tudi „srab“, „kraste“ ali „prhlaj“ imenovana.

Ta bolezen se naleze, t. j. prenesejo se namreč posebni molji ali črvički z bolne živali na zdravo in ti molji ali črvički napravijo pri

zdravi živali tudi garje. Ovi zajedenec živi v ovčji koži, zato ga tudi zakožnik imenujejo, in je tako droben, da ga je le z 200kratno povečavo mogoče videti. Ta zajedavec ima zelo trdno ali žilavo življenje. Njemu je mogoče cele tedne brez živeža pri življenji ostati, tako, da se nekakoršno ves posuši in se kakor mrtev zdi. Če ga pa z vodo pomočiš ali segreješ, brž se oživi in se potem dalje plodi.

Kakor so skušnje pokazale, ta molj celih 16 dni v takem mrtvilu prestatu more in se slednjic zopet oživi. Po takem od smrti vstajanji je živalica brž za plod. Samica iznese po 20—24 jajčic, ki se v kratkem času izvalé in mladi brž zopet novi zarod zorejajo. Iz tega je toraj vsakemu jasno, od kod da pride, da se ta bolezen tako silno hitro razširja od živali na žival. Nalezajo pa ovce garje vsakokrat po dotikanji z bolnimi živalimi, ali pa po hlevih, pašnikih itd. Brž, ko se je znani zajedavec, ktereга bodemo od zdaj garjavi molj imenovali, od okužene živali, bodi si na katerikoli način, na zdravo žival zatrosil, začne to žival po 8—16 dneh na raznih krajih života silno srbeti, tako, da se žival, kolikor le more, praska in ob raznovrstnih stvareh drga. Po životu vrh kože se ji naredijo male gumpice, ki se v kratkem s krastami prevlečejo, med katerimi volna od kože preč strli. Ker se živali vedno ob razne stvari drgajo, postane volna vsa skuštrana, se od kože loči in celo od runa odpade tako, da se po životu goli prostori pokažejo. Ker s teh prostorov vedno več volne odpada in v zgubo gre, se ti vedno bolj in bolj povečujejo, koža prihaja vedno debelejša, se razpoka, nagrbanči in postane celo krapljava. Srab v koži prihaja vedno bolj neznošljiv. Pozneje postane koža nekako naduta, bleđa, mokrotna, volna zgubi svitlo barvo, postane ščetinasta in izpada. Napravijo se mnoge in obilne kraste, na nekterih mestih pa globoko segajoči turi. Ovce te ture z zobmi grizejo, z nogami ob tla bijejo in tudi na bolene prostore na koži, če morejo z nogmi do njih. Živali silno hujšajo, ob vse meso pridejo, prihajajo vedno bolj slabe in v kratkem času poginejo. Tudi pri ti bolezni se mora brž ko brž živinozdravnik poklicati, kakor pri vsaki okužljivi bolezni, ker to postava zapoveduje.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Opravičena nezadovoljnost pri Slovencih.) Kdo se ne spominja, s kakim veseljem smo vedno zvesti Slovani pozdravili nastop ministerstva Taaffe-jevega! Osobito mi Slovenci smo imeli uzrok, spremembo vlade z veseljem pozdraviti, kajti nadejali smo se, da se vendar spolnijo besede presvitlega cesarja: „mir hočem imeti mej svojimi narodi“, — da se odpravi psevdo-nemška liberalna metoda „hammer in ambos“, ter da bode Slovan poleg Nemca

nosil ista bremena, a ž njim vžival jednake pravice in da ne bode narod narodu hlapčeval. Toda grof Taaffejevo ministerstvo je uže čez dve leti na krmilu vlade. V tem ministerstvu sta dva ministra — Slovana, in kaj smo dosegli? Bogu bodi potoženo, in recimo — prav nič, barem mi Štirski Slovenci ne. Iz sodnijskih pisarn, kjer je tu pa tam le količkaj po slovenščini dišalo, izbacnila se je vsled znane naredbe najvišjega sodbenega dvora popolnoma, kajti spoznalo se je, da slovenski jezik pri nas ni deželski, dakle nij sposoben za naše „nemške“ pisarne. Kaj je toraj storiti nam Slovencem? Tirjajmo svoje narodne pravice brez nehenja! Vsak naj tirja od gosposk le slovenskih pisem, naj si bodi v sodnijske, političnej, odvetniške ali beležniške pisarni. Pisec teh vrstic zapazil je, da naši občinski predstojniki le preradi z gosposko v nemščini dopisujejo, da vlagajo pri sodnijah in pri okrajnih glavarstvih v nemščini pisane vloge itd. In kaka je ta nemščina! da se Bogu usmili. Bi ne bilo bolje, da se piše po domače, da razumeta predstojnik in gosposka. Ako tu pa tam kakemu gospodu naščina nij po velji, odgovorimo: „Uradniki so zavoljo ljudstva tu, a neljudstvo zavoljo uradnikov.“ Vsaka vloga, katera se odpošlje v pisarno, naj bode slovenska, in prepričani bomo, da se naši „nemški“ gospodje tudi našega jezika navadijo. Naše geslo naj bode: kdor živi mej nami, naj živi z nami, t. j. naj govori in piše tisti jezik, ktereга narod govori!

Iz Središča. (Modrinjakova svečanost.) Po raznih časopisih javilo se je, da se bo dne 25. t. m. vršila v našem trgu svečanost na slavo pokojnega Štefana Modrinjaka, slovenskega pesnika. Čitatelje „Slovenskega Gospodarja“ utegnolo bi zanimati, kdo je bil ta Modrinjak. Tukaj tedaj površno priobčimo, kolikor nam je bilo mogoče, o njem izvedeti: Št. Modrinjak rodil se je v Središči dne 23. decembra 1774. leta. Tri gimnazijalne razrede izdelal je v Varaždinu. Kje je gimnazijo izvršil, nismo mogli izvedeti, da se je bogoslovja izučil v Gradci, je gotovo. Od leta 1801 do 1804 kapelanoval je pri Velikej nedelji, od 1804. do meseca oktobra 1805. pa v Ormoži, in istega leta postal je župnik pri sv. Miklavži, kder je služboval do 1. majnika 1814. leta. Potem prišel je za župnika k sv. Miklavžu v ljutomerskih Goricah, kder je do 8. oktobra 1827. l. od mrtvouda zadet, naglo umrl. Površni životopis in kratki pregled njegovih pesni, katere smo dobili do rok, prodajal se bo pri svečanosti po 10 kr.; zastonj se ne more deliti, ker ni pisatelj, ni založnik nista bogatina. Knjižico je pisatelj posvetil rojenemu Središčanu, na glasu rodoljubu g. Štefanu Kočevarju, doktorju vsega zdravilstva. Ob enem imamo javiti, da obed ne bo stal 1 gl. 50 kr., ampak 1 gl. 20 kr. Nadejamo se obile udeležitve!

B. Fl.

Iz Središča. (Šolski sklep.) Imeli smo 30. avgusta na naši trirazrednici konečno očitno skušnjo, ktere se je razven predsednika in nekoliko udov krajnega našega šolskega sveta tudi lepo število drugega občinstva udeležilo. Navzoči bili so zelo iznenadeni, kajti slišali in videli so veliko več, kakor so sploh pričakovali. Odgovarjalo se je v vseh predmetih tako gladko in krepko, da je bilo veselje poslušati. Tudi v nemščini se je precej podučevalo, in videti je bilo, koliko so se učitelji, posebno pa ubogi šolarji trudili, da so vsaj tako daleč dognali. Sicer si pa usojamo dvomiti, da bi imel sedanji slovenski učenec, ki bo po dovršenem tretjem razredu šola za vselej zapustil, kedaj kot odraščen mož posebno korist n. pr. od nemške pobotnice, ki se mu sedaj s tolikim trudom in naporom vliva v glavo. Bojimo se namreč, da bo mu se ta ali una sedaj na pamet naučena beseda s časom iz spomina zgubila in ker nemškega jezika ne bode v oblasti imel, si siromak sploh več pomagati ne bode mogel. Mogoče, da še o tej reči pri priložnosti kaj več spregovorimo. (Dobro. Ured.) O zvršetku skušnje v posameznih razredih je Središki župan g. Čulek otroke primeroma nagovoril in potem so se šolske nagrade delile. V obče bili smo z uspehom poduka prav zadovoljni. Osupnila so nas pa nemška vabila k tej skušnji od strani našega šolskega sveta. Dokler je tajnikoval nadučitelj g. Št. Kovačič in potem učitelj g. S. Štrenkl, se nam kaj takega ni lahko primerilo. Komu na ljubo pa se je neki sedaj od prejšnje hvale vredne navade odstopilo? Zlasti ker razven predsednika vsem udom tega odbora slovenščina bolj teče, kakor nemški jezik, kterelega nekteri niti zmožni niso.

Iz Velike Nedelje. (Nemškutarsko uradovanje.) Kako naši župani uradujejo, blagovolite razvideti iz sledečega: „Z. 88. An die löbl. k. k. Bezirkshauptmannschaft, Gemeinde-Vorstand von Scharding geschiken disse Militär Pas für Franc Skuhala. Diesse Franc Skuhala ist nicht mehr in der Gemeinde Scharding, er ist jetzt in Żwaben Gemeinde Runčen und dahin verheurat und zuständig ist. Gemeindeamt Scharding am 18. August 1881. Kucharitsch G. V.“ Ali bi ne bilo bolje slovenski pisati? — Gospod glavar pl. Premierstein je predstojnikom javno izrekel, naj se poslužujejo slovenskega jezika, ker ga on tak dobro razume in spoštuje kot nemškega. Od gosp. predstojnika Kuhariča je pričakovati, da take neumnosti v slovenščini ne bode pisal.

Iz Št. Ilja pri Velenji. (Letina, toča, strela.) Človek obrača, Bog pa obrne! Mnogo smo si spomladi od letošnjega leta obetali, a le malo smo in bomo prejeli, kajti ezimina, ki sicer ni imela nobenih posebnih ujim za prestati, pleni izvanredno slabo; oves je nekoliko boljši, krompir pa, kolikor ga še miši pustijo, je večjidel gnjil. Vse pa bi se še posililo, ko bi nas ne bil Bog s „trdim dežom“ dne 17. in 28. julija, ter

22. avgusta, tako hudo obiskal. Najhujše zadete so Laze, za njimi Kauče in en del Ložnice; tukaj se težko najde „ajdovi cvet“, po vinogradih pa še to betvo grojzda, kar ga je silni toči ostalo, v enomer gnjuje in se suši. Češplji, koji so nam lepih novcev obetali, so deloma potolčeni, deloma pa razklani, da gnjujejo. Dne 9. t. m. ob 4. uri popoldne mislili smo že, da smo pa zopet dobili goste toče, kajti bliskalo in grmelo je, da je bilo groza in strah; strela zadene med Krulejevim in cerkvenim bliskovodom stoječo sušilnico Antona Pirnata, koja začne koj štrahovito goreti; sreča za tamošnje tri posestnike je le bila, da je vlekel zahodnji veter, sicer bi vsa ljudska pomoč bila le malo izdala, kajti le 20 korakov od gorečega poslopja stalo je drugo s slamo krito, za tem tretje, četrto itd. poslopje Antona Ježovnika in Matije Voha p. d. Kruleja, koja dva posestnika sta si še itak le komaj od strahovitih požarov leta 1861 in 1869 pomogla.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Novi kranjski glavar je liberalcec grof Thurn. V soboto se snide kranjski zbor. Politična doslednost, občna želja Slovencev, korist in potrebe kranjske dežele zahtevajo razpust „Vestenekovega“ zbora. Razpuščen bo, ako slovenski poslanci izostajajo od sej. Mandate položiti bi pa ne pomagalo nič, ampak pouzročilo nepotrebni sitnob zavoljo nadomestovalnih volitev! Ako pa slovenski poslanci vendar se udeležijo zborovanja, zastojnig ubamo, kaj dobrega da utegnejo doseči za narod? — Iz štajerskega deželnega zbora pobrisal je Jožef plem. Kaiserfeld Blagotinšek, 21 let je sedel v njem in veljal kot steber liberalnemu ustavaštvu. Po nasvetu slovenskega poslanca dr. Radaja bil je vladin predlog o predruženji uprave, okrajnih zastopov in domovinske postave izročeni odseku ali odboru 9 mož. — Koroški zbor prične v soboto svoje delovanje. Slovenci imajo samo 1 poslanca v njem, to pa č. g. Andreja Einspielerja. — Tirolsko glavno mesto Innsbruk je 19. sept. zvečer silna toča poklestila; škoda na šipah in strehah je čezmerno velika. — Nemški kmetje v gornjej Avstriji so liberalni „Bauernverein“ grdo otrešli; za volitev državnega poslanca dne 26. sept. je izbranih 105 konservativnih volilnih mož in samo 20 liberalnih kričačev. „Tagespošta“ itd. solze „ronijo“. Tržaški poslanec dr. Bizjak, je položil poslanstvo. — Bivši minister grof Belkredi je imenovan za predsednika upravnemu sodišču. Liberalci se jezijo. — V gosposko zbornico bode poklicanih več konservativnih mož. — Naši ministri mudijo se v Budimpešti, kder bode pod predsedništvom cesarjevim veliko posvetovanje. — Dva oficirja, nemški stotnik Lendl in magjarski lajtnant Göczel, sta se prepirala. Lendl vpraša Göczelna: bi li on na Magjare streljati dal,

ko bi cesar to zaukazal. Göczel odvrne, da ne. Lendl toži in Göczel zgubi oficirsko čast. To pa je Magjare strašno razburilo, povsod častijo in slavimo Göczelna. Ogersko ministerstvo je bankirjem v Berlin prodalo 40 milijonov zlate rente; toraj bodo ogerski davkeplačilci zlate obresti plačevali berlinskim Judom. — Hrvatske volitve so dokončane; vlada ima ogromno večino okolo 50 glasov, Mrazovičeva stranka samo 14, Starčević 9. Vladin pritisk bil je nedostojen. Župnik Zorko bil je v Krapini ugrabljen in v zapor odpeljan, da nebi mogel voliti. To je sramota za hrvatko vladino stranko!

Vnanje države. Iz Amerike poroča telegraf, da je predsednik Garfield 19. septembra zvečer umrl. Za izredno poštenim možem, ki je nekdanj kot kočijaž si borni kruh služil, a naposled postal predsednik najmočnejše republike na svetu, vsi močno žalujejo. Naslednik mu je Arthur Chester. — Francozom se v Afriki hudo godi, uže 100.000 mož so tje poslali, a sedaj se vidi, da so novi republikanski generali za nič, kedaj bode je kateri tepen od slabo orožanih Arabov, ki so večjidel le konjeniki, ter nimajo ne kanonov, pa ne pešakov. — Italijani so med seboj močno zbegani, nekateri so neverneži in freimaurerji, drugi pa zvesti katoličani, nezadovoljni pa so vsi. Papež so Poljakom poslali tolažilno pisanje. — Grki zasedli so sedaj skoro vso Tesalijo in dobili lep kos zemlje brez vojske. — Turški sultan hoče dolgove stare odvaliti na krščanske države: Bolgarija bi naj prevzela 720 milijonov frankov, Bosna in Hercegovina 800, Greška 200, Srbija 130, Rumunija 130 in Črnogora 133. Tega ne plača nihče, rajši zgrabijo vsi za meč. — Rusi ponujajo Srbom kupčijsko nagodbo. — Bismark hoče baje več izgnanih škofov pozvati domov. — Ponovljena zveza pruske Nemčije z mogočno Rusijo dela državnikom veliko premišljevanja, kam ta zveza meri, proti komu da je obrnena? — V Aziji ob reki Amur hočejo Rusi narediti velike naselbine.

Za poduk in kratek čas.

Modra ženska glava.

O svojem času živel je kralj, ki je imel navado, svoje podložnike nadlegovati s vsakojakimi zvitimi vprašanji. Enkrat rekel je nekemu starcu: „Poslušaj me, starček! ako mi do jutri ne poveš, koliko velja moja brada, ne boš dolgo svoje gladil!“ Sivobradi starec pride domu ves pobit in žalosten. To opazi njegova šestnajstletna hčerka ter ga vpraša, zakaj da je tako otožen. Na to jej oče izpoveda vse, kaj je in kako je. „To vam oče, naj ne dela skrbi“, reče mlado dekle. „Lezite in spavajte mirno; jutri vam bom naznanila, kaj bode kralju odgovorili.“ Tako se je zgodilo. Sledeči dan, ko se je starec pripravljal na odgo-

vor pred kraljem, mu njegova hči reče: „Na kraljevo vprašanje odgovorite, da njegova brada velja toliko, kakor samo trikratni dež skozi celo leto, — in vse bo dobro“.

Starec odrine; a ko pride do kralja, ga ta vpraša: „No, stari! koliko je vredna moja brada? Toda dobro prevdari, kaj boš rekel, ako ti je tvoja mila!“ „Svetla krona! Jaz sem tuhtal in tuhtal, ali ničesar druga nisem iztuhtal kakor le to, da je tvoja brada vredna samo trikratni dež skoz leto“. „Dobro, starec! Odgovoril si, kakor sem si tudi sam domislil. Vendar povej mi po pravici, kdo ti je tukaj pomagal, ker po lastnih možganih bi ne prišel na to“, govori kralj. Starec odvrne: „Po pravici hočem povedati, ker ljubim resnico. — Do tega odgovora mi je pripomogla moja jedina hčerka“. „E, to mora biti ženska glava, ki se je temu domodрила“, nastavi kralj. „No, ker je tako modra, glej, pošljem jej eno povesmo kodlje, pa jej reči, da sem zapovedal, naj to sprede ter setké robače (srajce) za vse moje vojake, to pa od totega edinega povesma. Če tega ne stori, ne bode dolgo modrovala“. Potem kralj odpusti starca.

„Sivobradec se vrne domu zelo nevoljen in otožen. „Kaj je, oče!“ dé hči, stopivši pred njega. „Mar odgovor ni bil po volji, ker ste tako čemeren?“ „Odgovor je moja draga, bil dober; ali glej! za tebe tri sto nadlog!“ — „Kralj to pošilja toto jedno povesmo ter zapoveda, da to spredeš in setkéš srajce za vso njegovo vojsko od tega jedinega povesma“. „Prav lahko bo to!“ odgovori domišljava hči. „Jutri bom uže povedala, kaj naj kralju rečete!“

Sledeče jutro pristopila je hči k očetu z besedami: „Glejte, oče! To je igla. Odnosite jo kralju, pa mu recite, da bom jaz od njegovega povesma spredla in setkala oblačila za vse njegove vojake, samo naj on poprej z železom od tote igle podkuje vse konje svojih konjenikov na vse četiri noge, vrh tega še za vse konjenike naj da ponapraviti žeblje ali „cveke“ za škornje in za svoje ostroge. Če kralj to stori, kmalu bom tudi jaz po njegovej volji vse opravila“. Starec odide ter kralju naznani od besede do besede vse, kakor mu je bila hči naročila. Kralj posluša in se čudi modrosti ženske glave, potem spregovori: „Čuj me, starček! Takšne modrosti v ženskej glavi še nisem zasledil v vsej svojej državi. To bi bila za-me žena, kakoršne si že zdavnaj želim. Reci toraj svojej hčeri, da bi jo jaz rad v zakon vzel, samo to jedino mora mi prvlje obljubiti, da mi s svojo modrostjo ne bode nikdar delala ovire pri mojem mišljenji in ravnanji. Ako mi to obeča, bode — kraljica! Če bi pa svoje besede ne držala, na mesti jo odpodim“.

Veselo prikoraka starec do svoje hiše, a še veselejše sporoča hčeri, kar je kralj vse rekel. Mlado dekle dolgo ne pomišlja, — voljna je vzeti kralja, vendar le pod pogojem, da jej kralj takrat,

ko bi morala zapustiti njegovo palačo, dovoli seboj odnesti jeden predmet kakoršen si bodi. Kralj pogodbo zvé, z isto je zadovoljen. Sčasoma je bila slovesna poroka, a zakonca sta živela, kakor se to možu in ženi spodobi. Čez nekoliko časa se kralj poda na lov. Primeri se, da pride do grmovja neke babe. Med gostim šibičjem nekaj zašumi. Lovec opazi nekšno stvar; zdi mu se, da je srna, zatoraj puško sproži in ustrelí — babino jedino tele, ki si je v grmovji muhe odganjalo. „Kuku le-le! moje malo tele!“ zavrisne baba, ko vidi nesrečo; no, spoznavši kralja, vtihne, se sključi in pobere pete.

Ko je kralj odšel, začne baba premišljevati: kaj sedaj? Naposled jej prigovarjajo druge žene, da naj gre h kraljici, češ ona je jako dobra, pa naj njej potoži. Dobro! Nesrečna ženica nameri svoje stopinje naravnost proti kraljici. Tje dospévši začne toževati o nadlogi, ki jo je zadela. Kraljica potolaži staro ženko, rekoč: „Moja draga! Kralj bo se vrnol istim potem; toraj bo zopet šel mimo tvojega grmovja. Idi hitro ter naberi veliko kopriv pa jih razprestri zraven pota. Ko boš videla kralja, a ti začni mlatiti koprive. Kralj bo te gotovo vprašal, kaj neki delaš? Ti mu pa odgovori: „Mlatim žito!“ On bo ti dejal: „Pojdi, ne bodi nora! kako bi kopriva bila žito?“ A ti mu zavrni z besedami: „Svetli kralj! — ravno tako kakor bi tudi tele bilo srna“.

Kakor je kraljica svetovala, to je naša starka vse opravila. Vrnivši se domu, nabrala je celo breme kopriv ter jih zraziložila poleg steze, po kojeh bo moral kralj priti. Ona čaka. Kakor hitro pa je zagledala kralja, začela je po koprivah skakati in mlatiti, mislil bi, da je zblaznila. „Hej, baba, da bi te srečala pamet! kaj delaš?“ začuden povpraša kralj. „Svetli vladar!“ odgovori uboga starica — „mlatim žito, morda še dobim ktero zrnce, ki je po toči še preostalo“. „Pojdi, pojdi! ne kregaj se s pametjo! kako bi kopriva bila žito?“ pravi kralj. „Pač tako, kakor bi tudi moje tele bilo srna“, odgovori ženica. Kralj si mahoma domisli, kamo starka meri, a da se dalje z njo ne prepira, segne v žep in ženi vrže nekoliko dukatov, naj bi se ne togotila. Ob enem mu pa v glavo šine misel, ne bi li pri tem bilo kaj kraljičinega masla.

„Si li ti nekaj babi kaj svetovala?“ vpraša kralj svojo soprogo, ko je prišel do nje v svojem dvoru? Kraljica, dobra in odkritosrčna duša, obstoji vse. To je bilo ogenj v strehi. Kralj jej očita, da je prelomila svojo obljubo, zatoraj naj pobere svoja šila in kopita pa hajdi z kraljevega dvora!

Mirna duša, kakoršna je bila kraljica, ne reče ne pet ne šest, ampak se začne spravljati izpod strehe kraljeve. „Hočem kralj!“ govori ona, „hočem storiti po tvojej volji“, potem pa pristavi: „Vendar tudi ti mi moraš dovoliti, kar si mi obljubil za ta slučaj, namreč, da odhajajoč smem odnesti predmet kateri si bodi“. „Nosi, če hočeš

polovico mojega premoženja, samo da mi odideš!“ odreže se kralj. „Toraj kralj! vsled tote obljube hočem seboj vzeti to, kar mi je najljubše“. To rekši, z obema rokama zgrabi kralja, da bi ga odnesla. Kralj se začudi in nasmeje modrosti svoje žene, jeza in čemér mu mineta, objame svojo soprogo in — od tega časa neslogi in prepiru ni bilo več sluha ne duha!

„Blagor vendar onemu, kdor je moder in pameten!“ — pristavlja hrvatski priobčevalec opisane narodne pripovedke.

M. K.

Smešničar 38. Pijana žena je pri gospodinjstvu veliko zamudila in zapravila. Mož se jej pogrozi, da jo živo pokoplje, ako jo še enkrat pijano dobi; pa uže prihodnji dan je obležala od pijanosti; mož jo spravi pod neko škrinjo in dobro zadela da od nikoder ne pride svitloba do nje, misleč jo ostrašiti in poboljšati, ko bi se prebudila v takem stanu; pa ko jej mine omotica, se prebudi in začne tolči po škrinji ter na ves glas upiti: „hej vi, kateri ste na tem drugem sveti, jeli imate kde kaj žganja?“

J. Jamički.

Razne stvari.

(Za Modrinjakovo svečanost) v Središču, ki se bo vršila 25. t. m., se delajo velike priprave in ta dan obljubi biti velik naroden dan. Udeležba od domačih in tujcev upa biti obilna. — Naj te svečanosti nikdo ne zamudi. Slavnostni govor ima č. g. Bož. Rajč. Potem je narodna svečanost v šotoru na Središkej livadi in zvečer ples.

(Denarjev našlo) v znesku 6 fl. je se v Petrovčah. Lastnik se naj oglasi pri šušanu.

(Ranjkega župnika Čajnkerja) oskrbnica je zaprta, ker je hotela v celjskeje hranilnici vzdignoti 500 fl. s knjižicami, katere so bile l. 1878 ukradene, amortizirane in župnik je denarje po novimi knjižicah vzel iz kranilnice.

(V Krappjem obesil) se je tukajšnji kmet M. F. (Filipič). Revež bil je znan kot jako pošten mož Toda začelo se mu je mešati ter je žganico pil kakor vodo. V norosti našel je tako žalostno smrt. Dan pred tem činom si je nož na vrat nastavljal. Ljudje, ki so to videli, so mu vzeli nož, a vse vojke in podobne reči sposkrili. Vendar mu je nekje prišel do rok lanec, „žlajdrnea“ imenovan; s totim si jo dne 14. t. m. po poldne na štalah šinjak obvezal. — Ljubi Bog nas obvaruj pri zdravej pameti!

(„Kres“) objavil je v 9. štef. sledečo tvarino: Pomladanski vetrovi, Slovenec, Slovan sem, Vgozdu, Blagodejna zvezdica, Glas iz slov. goríc, Straža pri ovcah, Copernice so, Šege, običaji in narodni prazniki pri Srbih, Svobodne misli o našej izobražbi, Prešeren, Obraz rožanskega razrečja na Koroškem, Zgodvinske črtice, Drobnosti,

(Slovenci okolo nemškega Gradca) bivali so še pred 720 leti. Kajti zapisano beremo (Diplom.

Sac. Duc. Styr.): quatuor mansus Sclavonici in villa positi juxta Graza t. j. 4. sela slovanska na pristavi poleg Gradca. Listina sekavska od l. 1161. Kres.

(Za dirkališče v Žavci) prepustili so svoje travnike prostovoljno gospodje Jan. Hausenbihel, R. Žuža, A. Žagar, gospa Marija Rahlek in občina Žavska.

(Iz Tridenta na Tirolskem) se nam poroča, da je ondi vojak Anton Golob pri 47. regimentu Litzelhofen umrl za vročinsko boleznijo v tamošnji bolnišnici dne 26. avg. t. l.

(Darovi.) Od 3000 fl. od cesarja darovanih po toči oškodovanim odmerjenih je 600 fl. mari-borskemu glavarstvu. Štajerska hranilnica je oškodovancem v slov. bistrškem okraji darovala 5000 fl.

(Okrajni šolski inspektorji) imenovani so g. Fr. Robič za Maribor, sv. Lenart, Slov. Bistrico, Radgono in Cmurek, g. J. Ranner za Ptuj, Ormož, Rogatec, Ljutomer in gornjo Radgono, g. Bl. Ambrožič za Celje, Vransko, Gornjigrad, Laško, Sevnico, Brežice in Kozje, za mesto Celje g. ravnatelj Kaas.

(Okrajni zastop ptujski) imel bo vtorek 27. septembra ob 9 uri glavno skupščino, ki je posebno tudi zavoljo tega od prevelike važnosti, ker se bo volilo pet udov v okrajni šolski svet. Naj tedaj nikdor za živo glavo ne izostane, ali prekasno ne pride, misleč: saj se bo tudi brez mene dobro opravilo.

(† Umrli) sta č. g. P. Bruno Jesih v Gradci pri frančiškanih in č. g. Anton Stranjšak, župnik Veržejski.

(Zavoljo trtne uši) v Brežiškem okraji izplačalo se je iz deželne blagajnice 802 gl. vinogradarjem, 1404 gl. za pokončavanje filokse.

(Priden obrtnik odlikovan) je bil v Ljubljani; znani podpredsednik kranjske trgovinske zbornice, g. Horak, prejel je zlati križec s krono.

Loterijne številke:

V Trstu 17. sept. 1881: 80, 15, 65, 87, 26.

V Linci " " 46, 59, 74, 55, 19.

Prihodnje srečkanje: 1. oktobra 1881.

2-2

Oznanilo.

Z dovoljenjem slavnega c. kr. deželnega šolskega sveta se začne šola za šolsko leto 1881/82 na c. kr. gimnaziji v Celji 1. oktobra. Učenci se sprejemajo 28., 29. in 30. septembra od 9—12. ure predpoldnem v ravnateljevi pisarni; sprejemna skušnja za učence prvega razreda bo 1. oktobra, za učence drugih razredov pa kakor tudi ponavljavne skušnje bodo 30. septembra. Vse druge doležbe se razvidijo iz oznanila v šolskem poslopji.

C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo v Celji,

13. septembra 1881.

P. N.

Dozvoljujem si, uljudno opozoriti na slovenski izvorni roman:

MARJETA

Spisal A. Koder.

(Tiskan v lepi obliki na 152 straneh.)

Mičnemu, iz domačega življenja vzetemu romanu je bila dosedaj cena 70 kr.; da pa še preostalo zalogo hitro razprodam in si vsak za majhen denar zamore lepo knjigo kupiti, znižal sem ceno na **30 kr.**

Kdor kupi 5 knjig dobi eno po vrhi.

Denar se naj pošlje po poštni nakaznici in potem se vsakemu hitro franko knjige določijo. Tudi jih pošljem po naročilu s poštnim povzetjem.

S spoštovanjem

Janez Leon,

tiskar v Mariboru.

1-3

P. N.

Podpisani daje v imenu okrajnega zastopa ormoškega na znanje, da bo 2. oktobra t. l. ob 2. uri popoldne v Cukoli, to je na ormoško-lešniski meji

blagoslovljenje spominka

na srečno izvršitev dodelane ceste iz Ormoža proti sv. Tomažu

in vabi prijazno za prihod k tej svečanosti.

Vsaki mora priznati, na kak veliki korist je napravljenje te važne ceste, na kateri se je delalo skoz tri leta, začeto pod bivšim načelnikom gosp. Kadom in dovršeno pod zdajnim načelnikom gosp. Šmidl-nom.

Da našim potomcem ostane to v vednem spominu, sem se trudil oskrbeti primerni spominek, kateri stane precej veliko denarja, toraj se obračam do blagih prijateljev in osobito do rabljivecev te ceste s prijazno prošnjo, naj mi vsak po svoji moči denarno pomaga, ker je ta svečanost zvezana z velikimi stroški.

Ako bi bilo vreme ta den neugodno, tedaj bo ta svečanost nedeljo pozneje in sicer 9. oktobra.

Franc Skerlec,

vodja ceste.

Vino Ptujsko

3-6

izvrstno dobro prodaja

lansko . . . za fl. 38—42 polovnjak

starino . . . za fl. 40—50

Rajmund Sadnik na Ptuji (Pettau).

Oznanilo.

Okrajna hranilnica v Slov. Gradci daje v najem („paht“) na 3 leta onemu, ki daje najboljih pogojev, posestvo na dražbi pridobljeno, tako imenovani „spodnji mlin“, nemški „untere Mühle“ ob velikej cesti iz Slov. Gradca v spodnji Drauberg. Mlin je 5 minut od Slov. Gradca ter na 3 kamne ali tečaje, poslopje novo, zraven so žage in zemljišče. Dražba za najem bode v torek dne 27. septembra 1881 predpoldnem ob 9. uri pri mlinu samem. Pogoji so na pregled v pisarni hranilnične. Z ozirom na ugodno lego ovega posestva so najemniki povabljeni, da dojdejo v obilnem številu.

V Slov. Gradci 14. sept. 1881.

Hranilnica slov. graška.

1—2

Naznanilo.

Dajem uljudno na znanje, da sem tukaj začel

Kamnosekarsko podjetje

ter sem v stanu vsakojaka dela in opravila te stroke rokodelske izvrševati najhitreje in po najnižkej ceni.

Opozorujem posebno na svoje nagrobne kamne, sekane iz Pohorskega marmorja.

V Račah (Kranichsfeld) meseca sept. 1881.

Janez Hrovat.

2—2

Poljski gips ali mavec

100 kilo za fl. 2.50 priporoča

M. Berdajs

v Mariboru.

Posestvo na prodaj

je v št. Rupretu imenovano pri Jug-u, v Savinjski dolini, pri katerem je dobro obdelanih njiv, travnikov in sadunosni vrt, skupaj okoli 8 oralov. Poslopje, kakor biša pod njo klet, marof, kozole in svinjski hlevi so v prav dobrem stanu. — Zavoljo lepe in zdrave lege, kakor tudi samostojnega poslopja in bližine cerkve, se častitim gosp. duhovnikom v pokoji posebno priporočuje.

Natančneje pogoje pové lastnik

J. Janežič

2—4

v Grižah, pošta Žavec (Sachsenfeld).

V katoliški bukvarni

v Ljubljani

stolni trg, šte. 6,

se dobivajo sledeče nove knjige:

1. Razlaganje sv. rožnega venca za šmarnice in tudi vse druge čase s sledečim obsegom:

- Zakaj imamo Marijo častiti, kako jo častimo sploh, kako jo častimo z rožnim vencem, kaj pomeni vera, Gospodova molitev, angelovo čiščenje;
- premišljevanje petnajsterih skrivnosti veselega, žalostnega in častitega dela, vsake posebej;
- navadne molitve: jutranja, meddnevne, večerna, mašne, spovedne in obhajilne; lavretanske litanije, devetdnevica in tridnevica;
- nekaj pesem: Mariji devici rožnovenski in še deset drugih.

Knjiga se toraj, ne le za poduk in premišljevanje, ampak kot molitvenik vsaki čas lahko rabi. Posebno bodi priporočena za bližnji praznik svete roženkranske nedelje.

Čez vse pa bi najboljšo služilo razlaganje sv. rožnega venca udom živega roženkranca, katerih je prav mnogo po Slovenskem. Kako marsikterokrat človek ne ve kaj premišljovati, vzlasti če se mora ista skrivnost več dni zaporedoma moliti in premišljovati, iz „Razlaganja“ bi lahko vsak dovolj poduka dobil za se in za svoje soude.

Naj bi se toraj knjiga pri nobenem vencu živega roženkranca ne pogrešala! Če je že ne more vsak ud za-se imeti, naj bi jih imel vsak venci dvoje, troje, da bi si jih udje lahko drug drugemu posojevali. Stalo bi n. pr. dvoje knjig ude enega venca le po 10 kr., kar vendar vsak lahko premore. Velja v pol platnu 75 kr., v pol usnji 80 kr., vse v usnji 95 kr. in z zlatim obrezkom fl. 1.15. — Po pošti 5 kr. več.

2. Spovednik in njegova služba. Spisal Fran Kosec, župnik. Z dovoljenjem in posebnim priporočanjem preuzvišenega škofa tržaškega.

Velja mehko vezana fl. 1.20. Po pošti 40 kr. več? Prvokrat se tu ponuja prečastiti duhovščini po Slovenskem knjiga, ki v domačem jeziku obdeluje vse potrebe, dolžnosti in lastnosti o vrednem deljenji zakramenta sv. pokore.

Knjiga se posebno ozira na dejanski del in sicer obdeluje v I. delu Spovednika potrebne svojstva in lastnosti; v II. delu dolžnosti spovednika in spovedenca gledé zakramenta sv. pokore in v III. delu posebna pravila oziroma različnih spovedancev.

Cena je gledé tvarine na 304 str. v 8° jako nizka. 3. Očenaš, t. j. Gospodova molitev v podobah, lepo v 60 cm. visoki in 51 cm. široki sliki razdeljenih.

Cena podobe same je 80 kr., po pošti 90 kr., v pozlačenem okvirju 3 fl., v zaboju fl. 3.30.

V zalogi imamo mnogo mašnih knjig, brevirjev raznega tiska in velikosti, molitvenikov, podob in podobie, rožnih vencev, križceev itd. Naročila na razne katoliške časopise, knjige bogoslovske in druge se vedno sprejemajo in po moči naglo izvršujejo. Z besedo: „Katoliška bukvarna izvršuje vsa naročila, da ta niso katoliškemu stališčen nasprotna.

1—2